

keppi ja porkkana

Valtiosektorin tiedote 3/2016

TÄSSÄ NUMEROSSA

- Muutosta muutosten perään
- Kuin sukeltaisimme ilman happilaitteita
- Luottamusmies on edunvalvonnan tukipilari työpaikalla
- Työajan pelisäännöt suurennuslasin alla

PÄÄKIRJOITUS

Muutosta muutosten perään

Kilpailukyky sopimus saatiin lopultakin pakettiin, mutta se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että valtion edunvalvontatyössä vallitsisi vihdoin seesteisempi vaihe. Päinvastoin, sillä meneillään ja tulollaan on paljon todella suuria asioita, joista varmastikin merkittävimpänä on aluehallintouudistus. Sen myötä ELY-keskukset, TE-toimistot ja maakuntien liitot siirtyvät historiaan ja aluehallintovirastoista muodostetaan yksi valtakunnallisen toimivallan omaava viranomaisinen. Valtiolla tämä muutos koskee tuhansia viran- ja toimenhaltijoita. Erityisesti perustettaviin maakuntiin siirtyvän henkilöstön etujen valvominen muutoksessa on ensiarvoisen tärkeää. Yksittäisissä virastoissa ollaan edelleen tiukoilla; valtion budjettiluonnos tarkoittaa jatkoa YT-neuvotteluille ja organisaatiouudistuksille, joista pääsääntöisesti seuraa enemmän työtä vähemmällä tekijöillä, lomautuksia ja irtisanomisia. Neuvotteluita, työryhmiä, avuntarvitsijoita siis riittää.

Ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan ensi vuoden alussa tulevat leikkaukset koskettavat ja huolettavat monia valtiolla työskenteleviä. Työllisyys ei vielä näytä paranemisen merkkejä ja erityisesti tämä työttömyyden uhka kohdistuu valtion työpaikoilla määrääjäksi palkattuihin henkilöihin. Aina vain harvemmalle on uutta palvelussuhdetta enää tarjolla nykyisen päätyttyä. Vastapainoksi työttömyysturvan kiristyksille olisi tärkeää mahdollistaa työttömien oma aktii-

visuus ja tuettava kaikkea omatoimista opiskelua. Akava vaatii työttömille rajatonta opiskeluoikeutta maan hallituksen asettamassa kolmikantaisessa työryhmässä, jonka tehtävä oli valmistella toimenpiteitä työllisyyden parantamiseksi. Kävi kuitenkin ilmi, että käsitys työttömien aktivoinnista oli hallitukselta ja työnantajapuolelta jäänyt menneelle vuosituhan- nelle eikä ainakaan vielä löydy tahtoa kannustaa työttömiä omatoimiseen työnhakuun tai opiskeluun, jolla he voisivat parantaa asemaansa työmarkkinoilla.

Muutosta on myös tapahtunut edunvalvontajärjestömmme JUKO:n kohdalla. Se ei onneksi ole kutistunut vaan päinvastoin vahvistunut kun uusi iso ammattiryhmä on tullut mukaan jukolaiseen edunvalvontaan. Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL hyväksyttiin JUKO:n jäseneksi keväällä ja sen myötä valtiolle tuli yli 11000 jukolaista lisää.

Arja Varis

edunvalvontapäällikkö
Ympäristöasiantuntijoiden
keskusliitto YKL ry

Kuin sukeltaisimme ilman happilaitteita

Suomen Poliisijärjestöjen Liiton puheenjohtaja Yrjö Suhonen huokaa sitä kuristamisen alhoa, johon valtion laitokset ja virastot on syösty, myös poliisihallinto.

– Näyttää siltä, että valtiovallan on tarkoitus vähitellen lakkauttaa poliisihallinto tarpeettomana, hän sanoo.

Yrjö Suhonen valmistui kutsumusammattiinsa poliisiksi vuonna 1974. Hän on kulkenut pitkän tien eri tehtävien kautta järjestönsä puheenjohtajaksi 11 vuotta sitten. Viime vuodet ovat olleet järjestölle pelkkää torjuntataistelua.

– Ankeaa menoa on jatkunut jo usean hallituksen ajan, puolueiden väristä riippumatta. Sisäisen turvallisuuden alalla ei ole ystäviä poliittisessa kentässä. Meidän tiemme on sopeutumisen tie eikä valoa ole näkyvissä.

Järjen ääntä ei kuunnella

Suunnitelmien mukaan Suomessa on vuosikymmenen loppuun mennessä 6500 poliisia, kun heitä vuonna 2010 oli 7800. Osa lähtee eläkkeelle ja osa vaihtaa kokonaan työpaikkaa. Vakinaista virkaa on entistä vaikeampi saada.

– Määrärahojamme leikataan ensi vuonna 43 miljoonaa euroa. Rahat häipyvät, mutta tulostavoitteet ovat entiset. Tiedossa on enemmän töitä pienemmällä porukalla. Se näkyy väsymisenä. Olo on aika voimaton, kun järjen ääntä ei kuunnella.

Haasteet kuuluvat Suhosen mukaan poliisin ammattiin. Niitä on nyt tarjolla koko palkansaajakentälle. Työnantajien rasitteita on sen sijaan helpotettu muun muassa Kela-maksut poistamalla, yhteisöveroa alentamalla ja nyt viimeksi kiky-sopimuksella. Palkansaajien pitäisi nyt toimia yhtenäisesti eikä vääntää kättä keskenään. Otattelu sataa työnantajien laariin.

Palkkausjärjestelmä on vanhentunut

Vuonna 2003 käyttöön otettu poliisien palkkausjärjestelmä ei enää toimi. Se pitäisi Suhosen mielestä ehdottomasti päivittää.

– Nykyiseen järjestelmään kirjattu kannustavuus on tyhjä sana. Tehtävien vaativuus ja työmäärä ovat kasvaneet. Paikallisuusneuvotteluja asian korjaamiseksi on käyty, mutta huonolla menestyksellä.

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto tuli Akavan jäseneksi viime keväänä. Keskusjärjestön vaihtoa edelsivät kaavailut uuden valtakunnallisen keskusjärjestön perustamiseksi.

– Tilanne herätti närää jäsenistössä ja aloimme miettiä keskusjärjestön vaihtoa. Haluamme pysyä poliittisesti sitoutumattomana järjestönä.

Niin ankeita ovat ajat valtion työpaikoilla, että Keppi ja porkkana-lehden nimi olisi Yrjö Suhosen mielestä syytä muuttaa pelkäksi kepiksi.

KUVA KATIA ALJANGREN

SPJL toivoo, että Akava ja sen julkisalan neuvottelujärjestö Juko pitävät ääntä myös valtion työpaikkojen puolesta, sisäisen turvallisuuden tekijöitä unohtamatta.

Turhauttavista kokemuksista huolimatta liiton henkilöstö ja luottamusmiehet jaksavat motivoitua työhönsä. Puheenjohtaja Suhonen, pääluottamusmies Pekka Lassila ja järjestöpäällikkö Mika Nygård vierailevat syksyn aikana kaikissa maan poliisilaitoksissa ja valtakunnallisissa yksiköissä. ■

Teksti Anitta Valtonen

Luottamusmies on edunvalvonnan tukipilari työpaikalla

Tiedätkö, kuka on virastosi jukolainen luottamusmies ja mitä hän tekee? Uudessa juttusarjassa esittelemme eri virastojen luottamusmiehiä. He kertovat virastonsa toiminnan lisäksi kokemuksistaan luottamusmiehenä.

Liikenneviraston virkamiehillä on tällä hetkellä kädet täynnä töitä. – Korjausvelkaohjelma on lisännyt hankintavolyymiä ja väylänpidon markkinat ovat kuumia. Lisäksi virastossa seurataan syksyllä suurella mielenkiinnolla maan hallituksen poliittisia päätöksiä koskien liikennekaarta, maakuntahallintoa ja Liikenneverkko-yhtiö LIVE Oyj:tä, sanoo Liikenneviraston kehityspäällikkö ja JUKOn pääluottamusmies **Aki Härkönen**.

Hän kertoo, että näillä kaikilla on vaikutuksensa virastoon. Suuria kysymyksiä ovat, kuinka suuren roolin maakuntavirastot ottavat liikennehallinnossa ja aletaanko valtion liikenneverkko-yhtiötä nyt rakentaa pikavauhdilla, jotta se saadaan käyntiin vuoden 2018 alusta.

– Edetessään nämä asiat haastavat nyt seitsemättä vuotta toimivan Liikenneviraston jälleen uuteen.

Liikennevirasto on liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan asiantuntijaorganisaatio, joka vastaa Suomen valtion teistä, rautateistä ja vesiväylistä sekä liikennejärjestelmän kehittämisestä. Liikennevirastolla ei ole omaa tuotantoorganisaatiota, vaan se hankkii liikenneinfrastruktuurin urakat kilpailuttamalla markkinoilta. Tienpidossa sitä tukevat maakuntien ELY-keskukset.

Henkilöstöä Liikennevirastossa on noin 650, joista alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita – tyyppillisiä akavalaisia – on noin 65 prosenttia.

– Liikennevirasto onkin leimallisesti diplomi-insinöörien ja insinöörien kansoittama insinööritoimisto, Härkönen tiivistää.

Härkönen on kehityspäällikkö kunnossapito-osaston radan parantaminen -yksikössä. Hänen päätehtäväalueensa ovat rautatieturvalaitteet ja erityisesti niin sanottu eurooppalainen junien kulunvalvonta. Lisäksi hän työskentelee tasoristeysten varoituslaitteistojen sekä kunnossapidon tukipalvelujen ja varaosapalvelujen parissa.

– Liikennevirastossa ratahallinnon töitä tehdään pohjoismaalaisittain erittäin ohuella organisaatiolla ja tehtävät ovat monipuolisia ja mielenkiintoisia, hän kuvailee.

KUVA HELENA HAGBERG

Aki Härkönen toimii Liikennevirastossa JUKOn pääluottamusmiehenä.

Luottamusmies auttaa näkemään yhteiset edut

Liikennevirastossa JUKOn luottamusmiesten tukena on jukolainen kummi-asiamies sekä jukolainen virastoyhdistys. Härkönen on tyytyväinen pääluottamusmieskauteensa.

– Olemme onnistuneet yhdessä työnantajan kanssa toimimaan hyvässä yhteistoiminnassa ja järkevästi muun muassa alueellistamisessa.

Alueellistamista ei Härkösen mukaan nähdä enää pakkona, vaan myönteisenä mahdollisuutena Helsingistä maakuntiin haluaville yksilöille ja uusille virastolaisille.

– Olemassa olevia toiminnallisia kokonaisuuksia ei ole kuitenkaan väkivälikin yritetty saada maakuntiin. Tämä on

ylläpitänyt työrauhaa ja tuottavuutta virastossa. Alueellistamista on toteutettu merkittävästi.

Härkönen hakeutui alun perin luottamusmiestehtäviin, koska hän halusi vaikuttaa henkilöstön etuihin ja tapan, jolla työtä tehdään.

– Työnantaja tarvitsee valmennettuja ja aktiivisia luottamusmiehiä, jotka auttavat näkemään yhteiset edut.

Härkösen mukaan parhaissa työpaikoissa luotetaan yksilöihin ja heille delegoidaan vapautta, vastuuta ja vaikutusvaltaa. Hän näkee, että parhaissa virastoissa johto pyrkii aktiivisesti osallistamaan koko henkilöstön henkiset voimavarat kehittämiseen.

– Tämä sitouttaa henkilöstön ja innostaa luottamaan siihen, että menestykseen päästään vain, kun kaikki saavat täysin hyödyntää inhimillistä pääomaansa.

Härkösen mielestä viime vuosina on nähty lupaavia merkkejä siitä, että valtionhallintokin pyrkii työnantajatoimintaansa tälle vuosituhannelle, esimerkiksi suhtautumisessaan etätöihin.

– Toisaalta virastoihin vaikuttavat myös ministeriön ja kulloisenkin ministerin toimintatavat ja linjaukset, jotka heijastuvat virastokulttuuriin niin hyvässä kuin pahassakin. ■

Teksti: Aki Härkönen, Katariina Rönnqvist ja Pia Hiltunen

Työajan pelisäännöt suurennuslasin alla

Valtiovarainministeriön ja palkansaajajärjestöjen yhteinen työryhmä selvitti vuoden 2015 aikana työelämässä ja työnteon tavoissa tapahtuvia muutoksia ja niiden vaikutuksia työn tekemiseen ja työaikoihin. Myös valtion henkilöstön sopimusten mukaisia työaikoja, vuosi-työaikoja ja tehtyä työaika koskevia tietoja tarkasteltiin ja verrattiin vastaaviin muiden alojen työaikoihin. Työryhmä tarkasteli lisäksi valtion nykyisiä työaikajoustoja. Työryhmän loppuraportti julkaistiin valtiovarainministeriön julkaisuna 5/2016 nimellä ”Valtion työajat ja työelämän muutokset

– Kehittämisenäkymiä ja -tarpeita.” Raportti löytyy kokonaisuudessaan VM:n kotisivuilta osoitteesta vm.fi/dms-portlet/document/0/413454

Työryhmässä otettiin esille monenlaisia työaikoja koskevia muutostarpeita ja kehittämisehdotuksia, jotka kaikki sisällytettiin työryhmän raporttiin. Ehdotukset koskevat muun muassa joustavia työaikajärjestelyjä, työaikakorvauksia, sopimusten selkeyttämistä, työn organisointia ja johtamista sekä työhyvinvointia.

Työryhmä ei pyrkinyt yksimielisyyteen esitetyistä kehittämistarpeista eikä siten tehnyt varsinaisia ehdotuksia toteutettaviksi muutoksiksi. Työajoista tehtyyn valtion virka- ja työehtosopimukseen esitetyt muutokset voivat tulla valmisteltavaksi ja ratkaistavaksi neuvottelu- ja sopimustoiminnan yhteydessä. Tämä tarkoittaa käytännössä 31.1.2018 päättyvien virka- ja työehtosopimusten jälkeistä aikaa. Nykyisten sopimusmääräysten puitteissa toteutettavissa olevien ehdotusten käsittelyä jatketaan eri yhteyksissä ja niistä voidaan tarvittaessa käynnistää myös kokeiluja. Työn ja työelämän

kehityksen edellyttämät muutokset lainsäädäntöön tulevat esille työaikalain kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Voimassa oleva työaikalaki on vuodelta 1996 ja vuosilomalaki puolestaan vuodelta 2005. Kummankin lain perustana ovat lakien voimaan tullessa voimassa olleet työaika- ja vuosilomalait, jotka olivat pääosin peräisin 1940- ja 1970-luvuilla. Työaikalain ja vuosilomalain kokonaisuudistamista varten on nyt asetettu työ- ja elinkeinoministeriön työryhmä, jonka toimikausi on 28.6.2016 – 30.6.2018. Työryhmän toimeksiannossa on tuotu esiin, että elinkeinorakenteen muutokset, yritysten kansainvälinen ja kotimainen toimintaympäristö sekä työn tekemisen tavat ovat muuttuneet viimeisten 20 vuoden aikana. Tästä syystä voimassa oleva lainsäädäntö on päivitettävä vastaamaan nykypäivän tarpeita. Vaikka kumpikin laki muodostaa oman kokonaisuutensa, lainsäädäntöä on tarpeen katsoa myös laajemmasta näkökulmasta. Ensimmäisessä vaiheessa tarkastelun kohteena ovat kuitenkin työaikalain säännökset.

Akavalasta näkökulmaa työryhmässä edustaa Tradenomiliitto TRAL ry:n johtava lakimies Esa Schön varajäsenenään Akavan vastaava lakimies Jaana Meklin. Työryhmäedustajien tueksi on muodostettu akavalainen taustaryhmä, jossa jukolaista valtiosektorin henkilöstöä edustavat Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry:n neuvottelupäällikkö Petri Toiviainen, Upseeriliitto ry:n pääluottamusmies Ville Viita sekä Päälystöliiton pääluottamusmies Marko Jalkanen. ■

Petri Toiviainen

neuvottelupäällikkö, Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry

Tiedotetta julkaisevat:

Agronomiliitto

Mari Raininko, neuvottelupäällikkö
puh. (09) 2511 1642, 040 901 1642
mari.raininko@agronomiliitto.fi
www.agronomiliitto.fi

Akavan Erityisalat

Kari Eskola, työmarkkinalakimies
puh. 0201 235 367
kari.eskola@akavanerityisalat.fi
www.akavanerityisalat.fi

Driftingsjörfsförbundet i Finland, DIFF

Anne Granat-Jukakoski, verksamhetsledare
Tfn. 040 551 9497
anne.granat-jukakoski@diff.fi
www.diff.fi

Insinööriliitto IL

Juha Särkkä, julkisen sektorin asiamies
puh. 0201 801 843
juha.sarkka@ilry.fi
www.ilry.fi

Luonnontieteiden Akateemisten Liitto LAL

Jari Lehto, toiminnanjohtaja
puh. (09) 2511 1661, 0400 667 045
jari.lehto@luonnontieteilijat.fi
www.luonnontieteilijat.fi

Metsänhoitajaliitto

Tapio Hankala, toiminnanjohtaja
puh. (09) 6840 8112
tapio.hankala@metsanhoitajat.fi
www.metsanhoitajat.fi

Suomen Ekonomiliitto SEFE

Tuomas Viskari, asiamies
puh. 0400 4582 36
tuomas.viskari@sefe.fi
www.sefe.fi

Suomen Farmasialiitto

Hanna Lehtimäki, työmarkkinalakimies
puh. 040 588 8400
hanna.lehtimaki@farmasialiitto.fi

Suomen Lakimiesliitto

Kirsi Venäläinen, VT, neuvottelupäällikkö
puh. 050 587 3528
kirsi.venalainen@lakimiesliitto.fi
lakimiesliitto.fi

Suomen Psykologiliitto

Annamari Jokinen, pääsihteeri
puh. 040 865 6630
annamari.jokinen@psyli.fi
www.psyli.fi

Tekniikan akateemiset TEK

Pia Hiltunen, asiamies
puh. (09) 2291 2223
pia.hiltunen@tek.fi
www.tek.fi

Tradenomiliitto TRAL

Ville-Veikko Rantamäkelä, yksikönjohtaja
puh. 020 155 8804, 040 832 6682
ville-veikko.rantamaela@tral.fi
www.tral.fi

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry

Petri Toiviainen, neuvottelupäällikkö
puh. 010 231 0354
petri.toiviainen@yhteiskunta-ala.fi
www.yhteiskunta-ala.fi

Ympäristöasiantuntijoiden keskusliitto YKL

Arja Varis, edunvalvontapäällikkö
puh. (09) 622 68510, 0400 488 516
arja.varis@ykl.fi
www.ykl.fi

Toimitus:

Arja Varis,
Ympäristöasiantuntijoiden Keskusliitto
arja.varis@ykl.fi, puh. 0400 488516
Osoitelähde: jäsenliitot